

Nhà thơ Bùi Chát bị bắt giữ

Nhà thơ Bùi Chát lúc lên nhàn giã i tháng Quyán Tá Do Xuát Bán, do Hiáp Hái Xuát Bán Quác Tá (IPA) trao táng, tái Buenos Aires, Argentina, hôm 25 tháng 4. Vá tái Viát Nam, Bùi Chát bị bắt giữ ngay tá Tân Sán Nhát)

SÀI GÒN (NV) - Tá Argentina vá iái Viát Nam sau khi nhàn giã i tháng Quyán Tá Do Xuát Bán, nhà thơ Bùi Chát bị giá iái phi tráng Tân Sán Nhát và bị đáa vá đán công an, theo tin tá bán bè cáa nhà thơ.

Vái danh hiáu “nhà xuát bán Giáy Ván,” Bùi Chát và các nhà thơ “chui” tá in các tác phám bá cám, tránh né sá kiám duyát cáa chính quyán.

Hiáp Hái Xuát Bán Quác Tá (IPA), nhân Hái Chá Sách Quác Tá ián thá 37, tá chác tái Buenos Aires, trao giái tháng Quyán Tá Do Xuát Bán cho Bùi Chát hôm 25 tháng 4.

Bùi Chát vá đán Tân Sán Nhát khoáng 7 giá chiáu 30 tháng 4 thì bị công an cáa kháu giá iái và iáp biên bán. Lý do đác đáa ra là vì trong hành lý cáa Bùi Chát có mát sá sách cáa Bùi Chát và Lý Đái cũng nhá mát tá đán đán tá Kim tá đán. Lý Đái cũng là mát nhà thơ ngoài luáng vái tác phám xuát bán qua nhà xuát bán Giáy Ván.

Bùi Chát tên thát là Bùi Quang Viên, sinh năm 1979 tá Biên Hòa và cáng tá Sài Gòn. Đây không phái là ián đáu tiên Bùi Chát bị bắt. Là mát thành viên cáa nhóm Má Miáng, gám nháng nhà thơ “ngoài luáng,” Bùi Chát và nhà thơ Lý Đái bị bắt giam hai ngày vá tái phát tá rái tái mát buái đác thá bá công an bắt giái tán.

Ngoài Bùi Chát và Lý Đợi, nhiều nhà thơ “chui” khác vẫn liên tiếp bị công an sách nhiễu, bắt viết văn, bắt tham gia xuyên giới lên làm văn, như Nguyễn Quốc Chánh, Uyên Vũ.

Nhà thơ Bùi Chát và ‘Bài Thơ Mất Vỡn’

LTS. Hôm 26 tháng 4, nhà thơ Bùi Chát được Hiệp Hội Xuất Bản Quốc Tế (IPA) trao giải Quyển Thơ Do Xuất Bản, nhân dịp Hội Sách Quốc Tế lần thứ 37, năm nay tổ chức tại Buenos Aires. Nhà thơ Bùi Chát, 32 tuổi, là người sáng lập nhà xuất bản Giấy Vỡn để đăng thơ ngoài luồng, thơ không qua kiểm duyệt, tại Việt Nam. Nhân dịp này, báo Người Việt giới thiệu bài viết của phóng viên Mác Lâm đài RFA về nhà thơ Bùi Chát, đăng ngày 17 tháng 10 năm 2009.

Nhà thơ Bùi Chát sau nhiều tháng vắng mặt trên các diễn đàn văn nghệ trong và ngoài nước, nay đã xuất hiện trở lại với tác phẩm mới mang tựa “Bài Thơ Mất Vỡn.”

**“Bìa cuốn “Bài thơ mất vỡn” của Bùi Chát, được in
bằng photocopy tại Việt Nam không qua kiểm duyệt”**

Tác phẩm này được in photocopy và thông tin trên trang đầu tiên của tác phẩm cho biết thì “Bài Thơ Mất Vỡn” được in xong vào quý 3 năm 2009. “Bài Thơ Mất Vỡn” được nhà xuất bản Giấy Vỡn xuất bản, tập hợp 26 bài thơ tự do. Ngoài phần Việt ngữ, những bài thơ này được Lê Đình Nhất Lang dịch sang Anh ngữ.

Nhà thơ trẻ

Bùi Chát tên thật là Bùi Quang Việt sinh năm 1979 tại Hß Nai, Biên Hòa trong một gia đình Công Giáo gốc di cư. Anh tốt nghiệp ngành Văn Học, khoa Ngữ Văn-Báo Chí, Đại Học Khoa Học Xã Hội và Nhân Văn TP HCM năm 2001. Tốt nghiệp ở Sài Gòn.

Năm 2001 anh cùng với Lý Đợi thành lập nhóm M&# Mi&#ng. Anh cũng là người đi x&#ng các khái niệm “th&# rác,” “th&# nghĩa đ&#a,” và là người sáng lập Gi&#y V&#n - nhà xuất bản chuyên in &#n và phát hành tác phẩm của các nhà thơ với hệ d&#i hình thức photocopy, v&#t qua s&# ki&#m duy&#t của chính quy&#n.

Nh&#ng tác phẩm của hai tác giả tr&# Lý Đợi và Bùi Chát qua nhà xuất bản Gi&#y V&#n th&#ng là nh&#ng th&# nghi&#m m&#i, nh&#ng b&#c phá cũng nh&# các ph&#n kháng với nhi&#u v&#n đ&# khi&#n không m&#t nhà xuất bản bình th&#ng nào có thể đ&#m đ&#ng cho v&#c in &#n và phát hành. Ph&#ng ti&#n loan truy&#n tác phẩm của Gi&#y V&#n là Internet và đ&#c r&#t nhi&#u trang m&#ng vẫn h&#c chú ý đ&#n hoạt đ&#ng của nó nh&# m&#t lo&#i hình v&#a có thể chuyển từ các tác phẩm đ&#n người đ&#c có ch&#n l&#c, với g&#i lên đ&#c ý t&#ng đ&#c l&#p, không th&#a hi&#p c&#n có của nhà văn.

Nh&#ng câu thơ ám &#nh

“Bài Thơ M&#t V&#n” là tác phẩm m&#i nh&#t của Bùi Chát, nó xuất hiện trong bối cảnh khá khó khăn hiện nay đối với nh&#ng văn nghệ sĩ t&#ng có v&#n đ&# nh&#y c&#m với nhà c&#m quy&#n. Bùi Chát tung t&#p th&# này ra nh&# tuyên ngôn của m&#t ng&#i tr&# c&#m bút. Tr&#c ti&#p đ&#t v&#n đ&# đ&#n nh&#ng va v&#p của h&# th&#ng. Và trong bối&#c đi ch&#p cho&#ng của l&#ch s&#, Bùi Chát ghi nh&#n nh&#ng ám &#nh của anh với m&#t câu thơ mà c&# dân t&#c không ai không biết:

R&#i, tôi

R&#i tôi nh&#n ra t&#ng nói t&# b&#y súc vật
M&# hành vì của nh&#ng con người
T&# qu&#c!
Chúng ta vĩnh viễn không đ&#c t&# ru&#ng b&#
B&#i suy nghĩ h&#p h&#i của chúng ta
Th&# gi&#i cũng vút lên b&#ng b&#c chân mòn
Với m&#t niềm tin đ&#i gót
Tôi chiêm bao thấy đ&#a con s&#p l&#t lòng của tôi nh&#n nh&#
T&# qu&#c ta nh&# m&#t con mèo [1]
Ti&#ng chào đ&#i con g&#i meo meo [2]

G&#i nh&# :

[1] T&# qu&# c ta nh&# m&# t con tàu (Xuân Di&# u)

[2] Ti&# ng chào đ&# i con g&# i Xít-ta-lin (T&# H&# u)

Trong bài thơ mang tựa “R&# i, tôi” có một điều gì đó y khi&# n ký &# c&# a không ít ng&# i trong chúng ta qu&# n đau. Cúi g&# p ng&# i xu&# ng tr&# c m&# t ám &# nh khó gi&# i thích, câu thơ c&# a T&# H&# u v&# n dài d&# ng đề n&# ng trái tim nh&# ng ng&# i tr&# làm văn ngh&# hôm nay và Bùi Chát cay đ&# ng nh&# n ra r&# ng c&# m&# t thơ h&# c&# a anh đang chiêm bao nh&# ng đ&# u k&# qu&# c nh&# t.

Nh&# ng chiêm bao mang dáng d&# p Dali trong h&# i h&# a làm thơ i gian nhữn ra và l&# i thơ Bùi Chát vang đ&# p trong con h&# m ký &# c tr&# thành câu h&# i cho nhi&# u năm tháng v&# sau.

Nh&# ng ng&# i anh em c&# ng s&# n

Bùi Chát đ&# a m&# t gi&# đ&# nh mình đang s&# ng &# vòng ngoài c&# a sinh ho&# t đ&# i s&# ng đ&# t&# s&# v&# i nh&# ng ng&# i c&# ng s&# n mà anh g&# i là anh em. Nh&# ng ng&# i anh em này phân phát nh&# ng v&# t ph&# m đ&# c bi&# t cho m&# i ng&# i mà m&# t trong nh&# ng t&# ng v&# t không ai mu&# n nh&# n &# y là n&# i s&# . S&# h&# i tr&# thành v&# t s&# h&# u khi nó hòa vào cu&# c s&# ng hàng ngày không ngăn ch&# n đ&# c. S&# h&# i nh&# không khí, vô hình nh&# ng đ&# y quy&# n năng.

Ai?

Tôi g&# p g&# nh&# ng ng&# i c&# ng s&# n
Nh&# ng ng&# i anh em c&# a chúng tôi
Nh&# ng ng&# i làm chúng tôi m&# t đi kí &# c
M&# t đi ti&# ng nói b&# n thân
M&# t đi nh&# ng cái thu&# c v&# giá tr&#
Chúng tôi còn s&# h&# u duy nh&# t m&# t đ&# u

N&# i s&#

Tôi trò chuyện với những người cũ
Những người anh em
Những người bạn thân đã từng
Luôn bên chúng tôi thành phố
Hy vọng chúng tôi đi đi về về
Những người cũ
Anh em chúng tôi
Chưa bao giờ thấy họ
Trong ngôi nhà đen tối này
Ai muốn tha cho di sản của họ?

Những ngã rẽ từng bước cùng những tranh giành không sòng phẳng ám ảnh những tôi hôm nay qua màu đỏ đỏ của rừng cũng là nỗi đau của Bùi Chát. Nhà thơ cay đắng chạm tay vào màu đỏ thay vì những nản, đã trở thành thể thức vì những đức đoán kẻ lạ mà anh và thơ họ anh đang gánh chịu,

Đèn đỏ

Tôi đứng trước cửa ngõ
Đèn đỏ ngăn tôi lại
Những dòng người ra đi từng bước
Gió mát sau lưng họ
Chúng tôi, những người thơ
Bây giờ là bạn đèn đỏ
Chúng tôi không bước vào cửa đỏ
Chúng tôi không bay lên cửa đỏ
Giáo dục không phải
Không ai có thể vượt qua màu đỏ
Chúng tôi đứng trước cửa ngõ
Những người thơ
Chưa một con đường để bạn đi trước cửa ngõ

Chẳng những với bạn ám ảnh cái màu đỏ thể hiện trong này, Bùi Chát viết tiếp, trong này với thơ ngôn ngữ của các blogger, nghề nghiệp như nghề cay chua và nhớt là rất thật. Thơ thật đi đang tung tăng ngoài kia.

Bài thơ m&#t v&#n

Màu đỏ

Nh&# loài c&#

Ng&# là chuy&#n nh&#

Nên không ai d&#n b&#

Chúng tôi luôn h&#t ho&#ng nh&#ng b&#t làm

th&# nào!?

Đành b&#ng&#...!!!

M&#i th&# đ&#u ph&#i xin phép

Bùi Chát đùa ngh&#ch v&#i ch&# nghĩa trong tâm th&# c&#a ng&#&#i m&#ng du. Anh cào c&#u t&#ng th&# th&#t c&#a th&# mình đ&# ch&#y ra ti&#ng th&# s&#ng s&#ng và nh&#c nh&#i c&#a hi&#n tr&#ng hôm nay khi m&#i s&# đ&#u ph&#i xin phép. Các th&# gi&#y phép vô hình này đề n&#ng tâm trí m&#i ng&#&#i, m&#i ng&#&#i c&#n m&#t th&# và Bùi Chát thì c&#n quá nhi&#u trong t&#t c&# các lo&#i gi&#y phép này, do đó nh&#ng câu h&#i c&#a anh ch&#c ch&#n s&# r&#i vào bóng đêm, vào dĩ vãng.

Thói

- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c b&#t s&# th&#t nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c ng&# v&#i v&#/ch&#ng chúng tôi nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c th&# nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c bình đ&#ng tr&#&#c pháp lu&#t nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c suy nghĩ khác v&#i các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c ch&#ng tham nhũng nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c đ&# do ngôn lu&#n nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c đ&#p h&#i v&#a hè nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c vi&#t bài th&# này nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c ghét các ông ch&#ng đ&#i các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c đ&# do b&#u tình nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c b&#u c&# đ&# do nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c b&#o v&# đ&# qu&#c nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c h&#c ngo&#i ng&# nhé!
- Các ông cho chúng tôi đ&#&#c ph&#n đ&#i Trung Qu&#c ch&#m Hoàng Sa-Tr&#ng Sa nhé!

C&# nh&# th&#, nh&#ng câu th&# nh&# kinh nh&#t t&#ng, r&#i vào đêm t&#i vô t&#n nh&#ng d&# âm thì r&#t sâu

và rớt xa. Tiếng vọng của thơ hay của sự thật không thể rời bỏ rồi những âm sắc của lời kinh thì không thể nào chìm khuất.

- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi chùa đi nhà thơ nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa Tuyên ngôn nhân quyền nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa hươu nai đi tiên chúng tôi đi đi nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa cáo các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa là ngựa i Việt Nam nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa gìn giữ truyền thống nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa yêu thêm gia đình bạn bè ngoài các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa xây dựng đất nước nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa biết dân tộc mình và biết ơn ông cha chúng tôi nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa biết tên của đất nước chúng tôi 20 năm nữa nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa không theo các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa riêng tôi không bỏ dùm ngó nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa đá dốt các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa yêu nước nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa đôi chân của chúng tôi nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa xuất bản bài thơ này sau khi viết xong nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa các ông đừng bắt nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa tôi chỉ cần các ông nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa gì chúng tôi chỉ cần ngựa đi u gì nhé!
- Các ông cho chúng tôi đi cưỡi ngựa mua của u hạnh phúc và mua của u không hạnh phúc nhé!

Niềm đau bất lực

Và rồi trong cuộc cùng của những suy tưởng văn nghệ, Bùi Chát thì nhận rằng cùng với bạn bè họ của anh, tất cả chia sẻ sự cay đắng mà cách cam chịu. Những khuôn mặt nghệ sĩ ngơ ngác ngó bên nhau, cùng các vạ hè đen đui, nhìn lại mình và phát hiện ra rằng sự bất lực không tên gọi và nỗi tiều tụy đè nặng trên trái tim, trí não của họ. Bùi Chát chấp nhận thú nhận nỗi bất lực không còn che giấu này của trí thức, và anh lái sang một khúc khu trú khác mang nhãn hiệu bạn bè văn nghệ. Có phải những trí thức văn nghệ này cùng chia sẻ niềm đau với anh như chia sẻ tiếng ly cà phê đắng những quán cà phê cùng mang tên vạ hè?

Khó thay

S&#p phát tri&#n c&#a ngh&# thu&# t
Có th&# k&# t l&# u m&# t ch&# đ&# đ&# c tài
Bao nhiêu ng&# i đã nói
Nh&# ng đ&# u t&# ng t&# nh&# v&# y
Các ngh&# sĩ nh&# u&# v&# a hè
K&# v&# tính n&# c đôi
Cây kim gi&# u trong b&# c v&# i
Lâu ngày cũng thành th&#

Chúng ta

Nh&# ng c&# dân không đ&# c đón chào
Gió ch&# u nào
Ta tào lao ch&# u &# y

Đ&# c gi&# yêu quý
Đ&# c nh&# ng dòng này
Xin quý v&# nh&# m&# t đ&# u
T&# t c&# nh&# ng gì tôi v&# t là c&# a quý v&#
C&# a ng&# i thân, t&# ch&# c, và b&# n bè quý v&# ...
B&# ng ch&# ng là. Lúc này
Khi quý v&# b&# th&# i gian, công s&# c, và nh&# u
th&# n&# a... Đ&# đ&# c
Tôi đâu &# c&# nh&# mà th&# c s&# b&# t
Chúng nh&# t nh&# o và ng&# ng&# n đ&# n nh&# ng nào

Nhà thơ Bùi Chát v&# n đang s&# ng t&# i Vi&# t Nam. Không bi&# t sau khi tác ph&# m “Bài Thơ M&# t V&# n” chính th&# c phát hành trên m&# ng thì s&# ph&# n c&# a nhà thơ ra sao, nh&# ng ch&# c m&# t đ&# u là anh thơ a nguy&# n l&# m. Hai m&# i sáu bài thơ cùng v&# i quá nhi&# u tâm tr&# ng dù sao cũng đã đ&# c dàn tr&# i và trong nh&# ng ng&# nghĩa đ&# c g&# i là th&# y đã tròn tr&# a nh&# ng suy nghĩ c&# a anh trong nh&# ng ngày tháng b&# c qua l&# a tu&# i 30, l&# a tu&# i c&# a khát s&# ng và thêm t&# do mãnh li&# t nh&# t c&# a c&# m&# t đ&# i ng&# i.

(17 tháng 10, 2009)